

Prądnik. Prace Muz. Szafera	29	103–106	2019
-----------------------------	----	---------	------

ANNA KLASA¹, MICHAŁ PALACZYK²

¹Ojcowski Park Narodowy, Ojców 9, 32-045 Sułoszowa, email: a.klasa@opn.com.pl;

²Ojców, e-mail: ppbmichal@wp.pl

**PIERWSZE STWIERDZENIE WILKA *CANIS LUPUS L.*
W OJCOWSKIM PARKU NARODOWYM**

**The first record of a gray wolf *Canis lupus L.*
in the Ojców National Park**

Abstract. In the history of the Ojców National Park over 60 years of its existence, a gray wolf has never been found in its territory. In May of 2019 a single specimen of a wolf was recorded by a camera trap in the Korytania Gorge (Wąwóz Korytania) in the National Park.

Key words: wolf, fauna, mammals, Ojców National Park, camera trap

W ponad 60-letniej historii istnienia Ojcowskiego Parku Narodowego (OPN) nigdy dotąd nie stwierdzono na jego terenie wilka. Brak tego drapieżnika jest spowodowany przede wszystkim niewielkim obszarem Parku – 2163 ha, kilka razy mniejszym niż wymagania życiowe wilczej rodziny (watahy) składającej się z kilku lub kilkunastu osobników. Terytorium życia jednej watahy zależy głównie od obfitości pokarmu tj. zagęszczenia jeleniowatych i wynosi średnio od 100 do 350 km² (Jamrozy 2014). Choć na terenie Parku nie brakuje potencjalnych ofiar wilka, bo występują tu licznie sarny, dziki, bobry, a od kilku lat – także jelenie, oprócz małego obszaru Parku jest kilka innych czynników nie sprzyjających osiedleniu się wilków. Należą do nich: silna antropopresja spowodowana lokalizacją w centralnej części Parku wsi Ojców, duża penetracja terenu przez lokalne społeczności oraz długi sezon turystyczny trwający ponad pół roku – od końca kwietnia do listopada. Liczbę turystów odwiedzających w tym okresie Park szacuje się na niespełna 0,5 mln (Partyka 2018). Ostatnie wymienione czynniki powodują, że trudno tu o spokój niezbędny do egzystencji wilka i wychowania jego potomstwa.

Z wymienionych powyżej powodów dość zadziwiające było pojawienie się wilka w tych okolicach. Według informacji przekazanej przez I. Wierzbowską (Uniwersytet Jagielloński, Kraków) 14 stycznia 2019 r. w Maszycach obserwowała ona wilka przemieszczającego się otwartym terenem, wśród pól. W maju 2019 r. myśliwi obserwowali tego drapieżnika na Drodze Jerzmanowskiej biegnącej granicą Ojcowskiego Parku Narodowego od strony Woli Kalinowskiej. W dniu 11 maja 2019 r. o godzinie 21.25 jedna z fotopułapek¹ zainsta-

1 Zakup fotopułapek został dofinansowany ze środków Funduszu Leśnego



Ryc. 1. Nory borsucze w Wąwozie Korytania w Ojcowskim Parku Narodowym, 11.05.2019 r.

Fig 1. Badger setts in the Korytania Gorge in the Ojców National Park, 11.05.2019 r.



Ryc. 2. Zdjęcie z fotopułapki, Wąwóz Korytania, 11.05.2019 r.

Fig. 2. Photo taken by a camera trap, the Korytania Gorge, 11.05.2019 r.



Ryc. 3. Zdjęcie z fotopułapki, Wąwóz Korytania, 11.05.2019 r.

Fig. 3. Photo taken by a camera trap, the Korytania Gorge, 11.05.2019 r.

lowana na terenie Parku, na obszarze ochrony ścisłej, w Wąwozie Korytania (koordynaty GPS: 19049'19,84" E, 50011' 8,36"N) zrobiła dwa zdjęcia wilka przy norach borsucznych (Fot. 1, 2, 3). Fotopułapki typu Ltl Acorn z czujnikiem ruchu PIR do 25 m i oświetlaczem podczerwieni o zasięgu do 15 m są wykorzystywane do monitoringu fauny od 2017 r.

Ostatnie dane o występowaniu wilka na terenie obecnego Parku pochodzą z połowy XIX wieku. Z relacji K. Stronczyńskiego (1855), z podróży warszawskich naturalistów, dowiadujemy się, że wilk „Zachodzi w dolinę Ojcowską” oraz, że jest „pospolity w okolicznych lasach”. Przyrodnicy, którzy wówczas odwiedzili dolinę Prądnika byli świadkami ataku wilka na „trzodę pod lasem, niedołącznie przez dziecko pilnowaną”. Drapieżnik porwał barana i „zniknął z tą zdobyczą w głębi skalistego lasu” ([Stronczyński] 1855).

Nie wiadomo skąd przybył wilk stwierdzony w 2019 r. w OPN i jego okolicach. Z doniesień prasowych wiadomo, że jesienią – w listopadzie 2018 r. w okolicach Trzebini, Olkusza i Bukowna przemieszczał się samotny wilk (<https://www.radiokrakow.pl/wiadomosci/malopolska-zachodnia/to-spore-zaskoczenie-w-okolicach-chrzanowa-i-olkusza-pojawily-sie-wilki-film/>; <https://przelom.pl/24329-wilk-poluje-w-naszyc-lasach-wideo.html>, dostęp: 15.11.2019 r.).

Nie można wykluczyć, że był to ten sam osobnik, którego stwierdzono w Maszycach, a potem został sfotografowany przez fotopułapkę w Wąwozie Korytania. Możliwe to jest tym bardziej, że wilki potrafią w ciągu jednej doby przebyć dziesiątki kilometrów (Jędrzejewski, Bereszyński 2004). Znany jest przypadek wilka Alana, oznakowanego w Niemczech, który przepłynął Odrę w okolicach miejscowości Forst i w ciągu kilku tygodni pokonał 620 km przez Lasy Zielonogórskie, Puszcę Rzepińską, Puszcę Lubuską, Dolinę Noteci, Lasy Wałeckie i Bory Tucholskie (<https://wiadomosci.wp.pl/wilk-przeplynal-odre-i-przedziera-sie-przez-polske-6037837944251521a>, dostęp: 15.11.2019 r.).

Z pewnością na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego brakuje w łańcuchu pokarmowym drapieżnika, który utrzymywałby na odpowiednim poziomie liczebność roślinożerców np. saren, a ostatnio bardzo licznych dzików. Zdarza się, że podczas surowych zim w rolę „selekcyjną” wilków wcielają się psy, które łączą się w watahy i zagryzają sarny, na co wskazali autorzy rozdziału o ssakach w Monografii OPN (Wierzbowska i in. 2008).

Można przypuszczać, że gdyby Ojcowski Park Narodowy nie stanowił izolowanej leśnej wyspy, ale był połączony dużymi leśnymi korytarzami ekologicznymi – z lasami olkuskimi na północy, a z lasami w Dolinkach Krakowskich i dalej Puszcą Dulowską na południowym zachodzie, wilk miałby szansę jak dawniej zachodzić w dolinę ojcowską, w której obecnie nie brakuje dzikich gatunków roślinożerców. Niestety ziszczenie się tego scenariusza jest z każdym rokiem coraz mniej prawdopodobne, ze względu na postępującą zabudowę otuliny Parku blisko jego granic i brak instrumentów prawnych do przeciwstawienia się temu procesowi, a także słabym zrozumieniem problemów ochrony przyrody przez okolicznych włodarzy gmin i lokalne społeczności (Zawilińska, Kochel 2018).

PIŚMIENICTWO

Jamrozy G. (red.) 2014. *Ssaki polskich parków narodowych*, Kraków – Krempna. s. 432

Jędrzejewski W., Bereszyński A. 2004. *Wilk*, [w:] *Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny*, red. Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 6, s. 386–394.

Partyka J. 2018. *Turystyka w Ojcowskim Parku Narodowym. Problemy, granice udostępniania, dylematy*. „Prądnik. Prace. Muz. Szafera”, **28**: 231–244.

[Stronczyński K.] 1885. [w:] [Stronczyński K., Taczanowski W., Waga A.] *Sprawozdanie z podróży naturalistów odbytej w r. 1854 do Ojcowa*. „Biblioteka Warszawska”, t. II, kwiecień 1855, s. 142–172.

Wierzbowska I., Klasa A., Górecki A. 2008. *Ssaki (z wyjątkiem nietoperzy) Ojcowskiego Parku Narodowego*, [w:] *Monografia Ojcowskiego Parku Narodowego – Przyroda*, red. A. Klasa, J. Partyka. Ojców, s. 449–470.

Zawilińska B., Kochel L. 2018. *Spoleczne postrzeganie rozwoju zabudowy w Ojcowskim Parku Narodowym i jego otulinie*. „Biuletyn Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN”, **272**: 344–355.

SUMMARY

The latest data concerning an occurrence of the wolf in the area of current Ojców National Park comes from the mid-nineteenth century. A single specimen of a gray wolf was recorded by a camera trap in the Korytania Gorge (Wawóz Korytania) in the National Park in May 2019. A few months earlier, in January 2019, a wolf was observed in Maszyce in the fields, within the Park protection zone. It was probably the same individual that the camera trap recorded. Currently, there are no conditions in the Park for the permanent settlement of the wolf.